

Besluit 47/18

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 31 augustus 2018

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 15 juni 2018

Datum

31 augustus 2018

Documentnummer

4406292

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 21 augustus 2018 - 4399249;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 15 juni 2018.

's-Hertogenbosch, 31 augustus 2018
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

drs. M.P.J.M. van Gruijthuijsen (plv.) drs. J.A. Deneer (plv.)

Vastgesteld

PS 47/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 15 juni 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	4
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	7
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten	8
Afscheid van de heer G.W. Bollen en de heer A. Uijlenhoet als leden van Provinciale Staten	9
Bespreekstukken	18
34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019	18
Stemming	31
49/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 19 april tot en met 23 mei 2018	32
34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019	32
Sluiting	34

Index gesproken personen

Bollen, G.W., 11
Brunklous, mw. drs. P.M., 14, 29, 32, 33
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 32, 33
Deneer, dhr. J.A., 7, 8
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 8
Dingemans, mw. F.M., 19, 20, 30, 32, 33
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 10, 29
Hattem, A.W.J.A. van, 27, 28, 29, 31
Heijman, J.H.W.F., 33, 34
Heijmans, N.G.L., 18, 19, 32, 33
Hoon, mw. A.J.M. de, 8
Kammen, mw. drs. P. van der, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 30, 32, 33
Maas, B.L.M., 32, 33
Manders, W.J., 8
Meijer, A.A., 31
Overveld, W.A.A.M. van, 32, 33
Uijlenhoet, A., 15
Voorzitter, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33,
34
Vreugdenhil, ing. H.J., 33, 34
Vugt, drs. R.J. van, 32, 33
Wel, ir. M.C. van der, 20, 23, 24, 25, 26, 31, 33, 34

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J. Deneer, loco-griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen, G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklous, mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Berkel-Enschot
Grujthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	's-Hertogenbosch
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Klitsie, mw. drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch

Panhuizen, A.V.
Porthéine, P.
Roijackers, mw. H.I.
Roks, L.A.G.
Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Willems-Kardol, mw. J.C.

VVD
VVD
GroenLinks
PVV
VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
PVV

Tilburg
Riethoven
's-Hertogenbosch
Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Breda
Sint-Oedenrode
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Helmond

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 15 juni 2018

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten**
- III. Afscheid van de heer G.W. Bollen de heer A. Uijlenhoet als leden van Provinciale Staten**
- IV. Actualiteit**
- V. Bespreekstukken**
34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019
- VI. Stemming**
49/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 19 april tot en met 23 mei 2018
34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019
- VII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 15 juni 2018

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
J. Deneer, loco-griffier

Volgens de presentielijst zijn 54 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Griensven, Van Gruijthuijsen, De Jonge, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, mw. Van der Kammen, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Portheine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Van der Staak, Steenbakkers, mw. Klitsie.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.30 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik open de vergadering en vraag u daartoe te gaan staan voor het gebruikelijke moment van stilte.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil de griffier verzoeken ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering. De griffier.

De **loco-griffier**: De heer Van der Staak en de heer Steenbakkers zijn verhinderd.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Zijn er aanvullingen vanuit de zaal op deze lijst? Nee, dan stellen we vast dat we kunnen beginnen. Ik meld u ook dat mevrouw Klitsie afwezig is. Vanwege ziekte heeft zij bovendien gevraagd om tijdelijk ontslag van het lidmaatschap van onze Staten. Wij wensen haar heel veel sterkte, en steun geven wij bij de moeilijke tijd die zij nu doormaakt. Wij denken aan haar en zullen dat ook nog op de een of andere manier wel laten weten met bloemetjes en appjes. Ik denk dat ze dat verdient, als een van onze vicevoorzitters bovendien. Dat wil zeggen dat de procedure in gang zal worden gezet voor tijdelijke vervanging. U wordt daarover geïnformeerd.

Dan heet ik in het bijzonder welkom de gasten, uiteraard iedereen die ons via internet volgt, maar ook de publieke tribune in deze zaal, studenten Bestuurskunde van de Radboud Universiteit in Nijmegen – ik weet uit ervaring dat dat best een goede opleiding is –, zij zijn ontvangen door de griffie. De Vrouwen van Nu uit Steenberg en Vinkel zijn ook te gast. Zeer fijn dat u er bent en fijn dat u belangstelling toont voor het werk dat wij doen.

Dan stel ik de agenda aan de orde. De procedurevergadering adviseert u het te doen met de agenda die voorlag. Iemand daarover nog aan- of opmerkingen? Nee. Dan stel ik voor dat wij deze als uitgangspunt voor onze beraadslaging nemen vandaag.

Ik meld u dat eventuele amendementen of moties die vandaag worden ingediend te vinden zullen zijn op iBabs, onder Statendag 15 juni 2018, onder agendapunt 9. Verder wil ik u vragen om bij het verlaten van de zaal dit te melden bij de bodetafel, zodat wij, zeker als het op stemmingen aankomt straks, een correct aanwezigoverzicht hebben bij de stemmingen.

Dan is nu aan de orde het onderzoek van de geloofsbrieven en de toelating en beëdiging van twee nieuwe leden van uw Staten en daarna - dat hangt natuurlijk met elkaar samen - het afscheid van de heren Bollen en Uijlenhoet. Ik zal daarna de vergadering even schorsen, zodat u ook de nieuw ingekomen leden kunt feliciteren.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging nieuwe leden van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Aan de orde het onderzoek van de geloofsbrieven van de heer Manders en mevrouw Van Diemen, die zijn onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit de Statenleden De Hoon, Altundal en Maas. De voorzitter van de commissie, mevrouw De Hoon, wil ik vragen ons verslag uit te brengen. Het woord is aan mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Manders en mevrouw Van Diemen onderzocht en in orde bevonden. De heer Manders en mevrouw Van Diemen voldoen aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervullen volgens hun eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van de heer Manders en mevrouw Van Diemen.

De **voorzitter**: Ik dank de voorzitter en de andere leden van de commissie voor de verrichte werkzaamheden en stel voor het voorstel over te nemen om tot toelating van deze leden te besluiten. Mag ik vragen of iemand daarover stemming wenst? Nee, dan is dat bij acclamatie besloten.

Dan wil ik nu vragen of de bode de heer Manders en mevrouw Van Diemen naar voren wil begeleiden voor de beëdiging, en ik wil u allen daarbij verzoeken ook te gaan staan.

De **loco-griffier**: Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb geven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof ik dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Manders** (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Dan feliciteer ik u namens ons allen met uw nieuwe hoedanigheid.

Applaus

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik had al aangegeven: straks, na het afscheid van de twee nu vertrekkende leden is er ruimte om de nieuwe collega's te feliciteren en afscheid te nemen van de vertrekkende leden, en dat zal gebeuren door hier vooraan alle vier voor u beschikbaar te stellen voor de felicitaties en het afscheid.

En over afscheid gesproken: dat is logischerwijze verbonden met wat we zojuist hebben gedaan, het beëdiging van nieuwe leden. Staat u mij toe om de twee leden die afscheid gaan nemen nu persoonlijk toe te spreken, en dat ga ik doen vanaf het kathedr.

Afscheid van de heer G.W. Bollen en de heer A. Uijlenhoet als leden van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Beste collegae. De eerste die het betreft zit heel dicht bij deze plek: Wouter Bollen, die wethouder gaat worden in het mooie Sint Anthonis, Sint Tunnis zeggen we. Dat is niet echt een verrassing natuurlijk, omdat je al eerder bestuurlijk betrokken was bij die gemeente en ik weet dat je hart daar ligt, dat je wilt zorgen dat het ook daar, in dat mooie deel van Brabant, goed gaat. Je ambities om die gemeente mee te gaan besturen, hebben uiteindelijk geleid tot de kans die er kwam en je hebt die greig genomen. Het betekent wel dat je hebt besloten ons te gaan verlaten. Ik weet dat je daar best over moest nadenken, dat het het één of het ander is, je moest echt kiezen, omdat de verenigbaarheid in jouw politieke beweging niet wenselijk wordt geacht. Wij zullen het met die uitkomst moeten doen en wensen je veel succes, maar vooral op dit moment toch ook 'dank je wel' voor alles wat je hier gedaan hebt.

Het is mooi dat, als je zo'n toespraak mag houden, er allerlei informatie wordt aangereikt die ook weer allerlei nieuwe inzichten over je geeft. Zo blijkt jij - dat wist ik wel - actief te zijn in het garagewezen, maar dat jij doet aan autochip finetuning van auto's, nog los van het feit dat ik geen idee heb waar het over gaat, is wel een verrassende capaciteit. Dus ik hoop dat nog eens ooit bij je te hebben.

Ik denk eerlijk gezegd dat ik me je vooral zal herinneren in deze Staten, wij allemaal, als iemand die niet een van de makkelijkste onderwerpen die we hier aan de hand hebben gehad ..., het grote debat van 7 juli, dat jij daar een van de centrale woordvoerders van was. Je hebt toen ook van je hart geen moordkuil gemaakt. Het was een ingewikkeld, lastig debat voor iedereen die erbij betrokken was. En dat was niet in de laatste plaats omdat jij als volksvertegenwoordiger niet alleen hier je werk deed. Je bent een van die mensen, een van die volksvertegenwoordigers, een van de Statenleden, die ook heel veel buiten dit huis geweest is, op heel veel plekken in onze provincie, om met mensen te spreken, om te luisteren en, ja: ook te zeggen wat hij ervan vond. Dat maakt meteen duidelijk dat dat niet altijd makkelijk is, dat je ook in de rol als volksvertegenwoordiger soms in de positie komt dat je niet iedereen te vriend kunt houden, dat je lastige, ingewikkelde besluiten moet uitleggen, terwijl het gevoel misschien af en toe wat anders zegt, je verstand en je politieke afweging je in situaties brengt waar je ook mensen tegenover je krijgt. Maar Wouter, en dat is een mooi voorteken op het moment dat je het wethouderschap mag gaan vervullen, jij bent wel iemand die de verbinding niet verliest. Hoe ingewikkeld en lastig het ook is, het gesprek bleef jij voortzetten in situaties die - dat heb je me wel eens verteld - bepaald niet fijn waren, want de emoties liepen hoog op, en je ontkende nooit dat die er waren, maar je gaf ze een plek in het gesprek dat nooit onderbroken werd. Ik denk, voorwaar, dat dat een heel belangrijke competentie is die je, na eerder het wethouderschap van 2011 tot 2014 in Sint Tunnis al gedaan te hebben, nu met verve kunt gaan doen. Het was hét grote debat, maar er zijn er veel meer geweest. Wij herinneren ons natuurlijk ook als collega's in deze Statenzaal het moment waarop je bijzonder trots en glimmend hier in de zaal rondliep. Dat had niet met een debat te maken, maar het feit dat je vader geworden was. Ik weet dat het vandaag met koorts even spannend was, maar je bent hier toch en ik hoop dat het allemaal goed gaat. Want dat zijn natuurlijk dingen die mensen wel eens vergeten: politici zijn ook gewoon mensen met gezinnen, die vol en midden in de samenleving staan en daarnaast veel tijd vrijmaken om Brabant te dienen, om met ons samen besluiten

te nemen. Ik ben er absoluut van overtuigd dat je dat ook in je nieuwe functie zal doen en ik hoop dat je wel één ding doet: beloof de voorzitter vooraf even wat er gebeurt als jij je bril afneemt, want de eerste keer dat je dat hier deed, dacht ik: hij breekt zijn bril doormidden. Dat wil ik nooit meer meemaken. Dank je wel. Ik heb het cadeautje voor je en daarna zal uiteraard jouw fractievoorzitter je ook nog even toespreken. Dank je wel voor al het werk hier en veel succes in Sint Tunnis.

Applaus

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen van de VVD spreekt als fractievoorzitter van de heer Bollen de heer Bollen toe.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ja, dit is een thema dat we gelukkig niet te vaak langs krijgen, Wouter, afscheid nemen van een fractiegenoot. Dat doen wij met pijn in ons hart, maar zoals de voorzitter al zei: dat zijn toch de zaken die wij in onze politieke beweging vooraf hebben afgesproken. Dat is uiteindelijk goed, is onze gedachte, en daar heb je inderdaad je eigen verantwoordelijkheid in genomen, hoe jammer we dat als fractie ook vinden.

Wouter. Al voordat jij in de Staten kwam, hield jij je al met het landbouwdossier bezig. Ik weet dat je vol enthousiasme vertelde over alle tafels die de voorganger van mevrouw Spierings hield, Yves de Boer, en hoe jij daar vanuit de gemeente Sint Anthonis bezig was met het dossier landbouw. Op dat moment eigenlijk al ben je je een beetje aan het ingraven, induiken, in het thema, en dat was ook het thema waarop je eigenlijk eind 2014 jezelf echt geprofileerd hebt om je kandidaat te stellen voor de Staten. Maar dat is niet het enige thema waar je je de afgelopen ruim drie jaar mee bezig hebt gehouden, ook al is dat natuurlijk wel in de media het grootste dossier, maar je was ook woordvoerder echt van de agrofood, ook de glas- en tuinbouwsector, en je was daarnaast ook de onderwijs- en arbeidsmarktwoordvoerder, en daar hebben we ook verstandige besluiten over genomen, mede dankzij jouw inbreng. Ik kan me nog herinneren dat je met zo'n Facebook Like hebt gestaan, volgens mij staat dat nu zelfs nog op je profiel op social media. Ook dat waren besluiten waar jij een bijdrage aan hebt geleverd.

Terugkerend naar het landbouwdossier: ja, dat was wel een hele grote brok, nog steeds hier in de Staten, maar ook zeker in jouw tijd vóór de Staten, zoals je dat hier als woordvoerder hebt gedaan. Daarbij wil ik eigenlijk langs twee lijnen: 1. hier in huis, en 2. in de provincie. Zoals de voorzitter net al zei: je bent echt een volksvertegenwoordiger, je gaat het gesprek niet uit de weg. Ik denk dat jij in de maanden voorafgaande aan die 7 juli wel honderdtachtig uur in de week aan landbouw, aan je dossier, hebt besteed, ten koste misschien wel voor een deel van je thuissituatie, die zich af moesten vragen: waar is papa, of, waar is mijn partner? Dat toont in ieder geval wel jouw betrokkenheid aan. Ik denk dat heel weinig mensen dat ervoor overhebben om daadwerkelijk 1. te luisteren, en 2. keer op keer het standpunt en alle afwegingen uit te leggen, ook aan mensen die het er niet mee eens zijn. Natuurlijk zijn er mensen die het niet eens waren met dat besluit, maar we zoeken ze wel op. We gaan het niet uit de weg, en dan krijg je wel de waardering van al die mensen. We waren er een keer samen, in Deurne kan ik me nog herinneren: ja, we zijn het er niet mee eens, maar jullie hebben wel lef - laat ik die woorden maar gebruiken in deze openbare gelegenheid - om toch in het hart van de intensieve veehouderij te komen uitleggen waarom jullie dat gedaan hebben. Die volksvertegenwoordigende rol, echt enorm: je staat echt, zogenaamd dan, met je laarzen in de klei, met je laarzen in het zand.

Daarnaast ook hier het interne spel: in de fractie, waarin je op een ontspannen manier uitlegde hoe het proces rondom het landbouwdossier verliep, wat daarin de overwegingen zijn, die je ook de fractie in overweging gaf, waar je ook behoefte aan had van de fractie, maar ook in het spel met de collega-woordvoerders in de coalitie, maar ook in de oppositie. Hoe je dat spel gespeeld hebt, ook dat laat zien dat je heel goed een belangenafweging keer op keer maakt en ook openstaat voor input van andere

mensen. Maar op het moment dat er dan een keuze is gemaakt, als er een besluit is genomen, een standpunt is ingenomen, dan moet je van heel goeden huize komen om jou van dat standpunt af te laten wijken, want dan sta je er en dan kun je ook heel lastig om Wouter Bollen heen. Dan sta je daar, of dat nou een zaal is, of een kleine vergadering, dan sta je daar en leg je dat op de Wouter Bollen-rustige manier uit.

Daarvoor wil ik je ontzettend bedanken als fractievoorzitter, ook namens de hele fractie. Je mag weer gaan besturen. Dat hebben we ook wel eens gezegd: 'je bent een goede volksvertegenwoordiger, maar het hart klopt toch voor het besturen'. Dat gunnen we je van harte en we kijken ernaar uit - want uiteindelijk blijf je gewoon wel in het Land van Cuijk wethouder - dat we, wie weet ook echt in het Land van Cuijk, elkaar in de toekomst nog gaan ontmoeten. Dank je wel voor jouw tijd. We nemen binnenkort als fractie ook nog afscheid, en daar kijken we ook naar uit. Dank je wel, Wouter.

Applaus

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik denk, ik zal het een keer anders doen en een andere bril meenemen, maar nu wordt er juist aan gerefereerd. Hij is nog niet weg overigens, die 'breekbril' hoort inderdaad een beetje bij mijn voorkomen.

Tja, ik kan niet anders zeggen dan: dank voor al die mooie woorden. Het is een beetje lastig. Normaal sta ik hier over koetjes en kalfjes te spreken - letterlijk! -, of bloemen en bijtjes, maar vandaag gaat het over afscheid nemen, en dat hoort er dus ook bij in mijn geval. Ik zal heel eerlijk zijn: dat valt me echt zwaar vandaag. Het laatste uur rammelt het aan alle kanten in mijn lijf, en dat is, denk ik, een goed teken, want dat zegt wat ik hier heb meegemaakt. Waarom ga ik dat missen? Ik mis deze zaal, ik mis hier al mijn collega's, natuurlijk het college, de griffie en zelfs, durf ik te zeggen, een deel van de ambtenaren met wie ik in de afgelopen jaren in meer of mindere mate intensief heb samengewerkt. Ik ga vandaag geen namen noemen, voorzitter, want ze weten allemaal wel wie ik bedoel, denk ik. Maar ook de inhoud van het werk, u refereerde er al aan, buiten, buiten bij die Brabanders, met prachtige ideeën, mooie bedrijven, instellingen en soms, inderdaad ja, vlijmscherpe kritiek. Hoe lastig dat soms ook is, of misschien klinkt: ik kan daar echt oprecht van genieten. En laten we eerlijk zijn: dat heeft hier dan toch wel weer een andere dimensie dan in de gemeentepolitiek, hier in de Staten, hier in ons Brabant. Walter, mijn net benoemde opvolger, zal dat snel gaan ervaren. Ook hij komt uit de gemeentepolitiek en ik wens hem echt daarbij heel veel plezier, om dat ook te gaan ervaren. Walter, het is geweldig, geniet daarvan, en ook succes ermee.

Ik had me gecommitteerd voor vier jaar Provinciale Staten, ik heb er zelfs bijpassend werk voor gezocht om dat te kunnen combineren, al was - het is net ook al gezegd - de lente, de vroege zomer van vorig jaar misschien wel meer dan een fulltimebaan. Een voorwaarde voor mijn werk was gewoon dat het te combineren moest zijn met PS. Toen ik ander werk zocht, heb ik dat als voorwaarde opgenomen. Maar ik ben ook altijd helder geweest - en ik kijk naar de fractievoorzitter - dat ik een uitzondering zou maken als ik weer bestuurder kon worden. Dat heb ik vanaf dag 1 gezegd, en dat is ook de reden waarom ik hier vandaag sta om afscheid te nemen.

Ik prijs me gelukkig dat ik weer mee aan het stuur mag zitten van mijn eigen gemeente, weer, plat gezegd, de mooiste hondenbaan van de wereld te krijgen. Ik mag met mijn portefeuille daar vanaf een andere invalshoek weer kijken naar wat we hier besloten hebben en wat jullie nog gaan besluiten, en dat zal ik ook zeker doen. GS, jullie zijn niet van mij af.

Even snel nog wat bijzondere momenten. Ik kan me herinneren dat de coalitie ooit het voordeel van de twijfel heeft gekregen vanuit de oppositie, zodat we, na mijn interventie, nog een spade dieper konden

gaan, ongeacht wat daar de uitkomst van is. Vergaderingen soms tot midden in de nacht, de ene keer met prachtige besluiten aan het eind, een andere keer weer dat je je afvraagt: is de koers nou werkelijk gewijzigd? Echt politiek hier dus, echt politiek. Mooie bedrijfsbezoeken, werkbezoeken, Statendagen, die de griffie heeft georganiseerd. Maar ook de intensieve overleggen met mijn collega-woordvoerders, altijd constructief, plezierig en respectvol, en zo hoort dat ook. We zijn hier met 55 leden van PS die allemaal hun best doen om dat Brabant net dat stukje mooier te maken dan het nu al is, want laten we wel zijn: we hebben een prachtige provincie.

Jammer dat een enkele keer sommigen van ons zich af en toe toch verlagen door het op de man te spelen, en dan – sorry, voorzitter, dat ik dat opbreng – haak ik echt af. Dat is wat mij wel gekwetst heeft hier. Het is mijn Brabant, ons Brabant, en dit past niet bij Brabant. Wij spelen hier op het scherpst van de snede, we mogen mekaar bevechten, maar als we op de man gaan spelen, dan hebben we de wedstrijd verloren. Dat past niet bij Brabant. Ik wil dit toch graag meegeven.

Ik sluit af met in algemene zin nog enkele personen te danken, zonder daarbij iemand te willen overslaan, want jullie zijn mij werkelijk allemaal even lief. Het college wil ik apart bedanken, en ik begin bij u, voorzitter. Ik wil u danken voor deze drie jaar, drie geweldige jaren. Ik was graag nog langer gebleven, heb ik net al gezegd, maar de zaken lopen zoals ze lopen en zijn zoals ze zijn. Dank u voor uw wijze woorden, ook buiten de Statenzaal. Ik neem die zeker mee.

Ik begin bij Henri en Erik, hier kort naast mij. Wij hebben inhoudelijk heel weinig met elkaar gesproken, maar wel dank voor jullie collegialiteit, ook buiten de zaal vaak.

Ja, Bert, wat kan ik zeggen, Bert? Je bent niet alleen van onze partij, maar ook voor heel Brabant onze eigen mastodont, durf ik te zeggen. Ik wil je danken voor de wijze lessen die ik van jou meeneem, want die heb ik hier zeker opgedaan.

Christophe, om het nog even binnen mijn eigen partij te houden. We hadden op portefeuille-inhoud – je hebt een andere portefeuille dan waar ik woordvoerder van ben – natuurlijk geen connectie, maar we hebben wel een hele intensieve samenwerking gehad de afgelopen jaren, zeker ook vorig jaar. Mijn gevoel is in ieder geval dat we makkelijk kunnen communiceren. We hebben weinig woorden van elkaar nodig om te begrijpen wat de essentie is van wat we bedoelen en dat vond ik heel fijn. Ga zo door.

En dan Johan. Laat ik kort zijn: ik ben jouw schoothond genoemd en jij de mijne. Wat velen niet weten: in werkelijkheid hebben we zowel voor als achter de schermen elkaars tanden regelmatig gezien. Maar ook hier: een goede verstandhouding, altijd respectvol samengewerkt, en heel, heel veel collegialiteit. Ook nog dank voor je aanwezigheid bij mijn benoeming; ik heb dat erg gewaardeerd.

Anne-Marie, bij jou sluit ik af. Dank voor de reflectie die wij samen hebben gehad op dit dossier, ook om te kunnen kijken wat we voor die Brabander dan kunnen betekenen samen, en het verschil van inzicht dat we daarin hadden bij elkaar te brengen. Ik hoop de komende tijd – en daarom sluit ik ook bij jou af – nog vaak en intensief samen te werken, maar dan vanuit een andere rol.

Mijn collega-woordvoerders als laatste, dank. Goede samenwerking. Ik blijf jullie volgen. Nogmaals, dit dossier is voor mij helemaal niet over.

En last but not least mijn eigen fractie. We nemen nog afscheid, daar wil ik ook wat meer tijd voor nemen, maar ik wil jullie hier danken als mijn familieleden voor de afgelopen drie jaar. Ik kan er geen andere woorden voor maken. Het doet me – en dat hebben jullie net misschien al wel gemerkt – werkelijk zeer om afscheid te nemen. Ik ben wel heel gelukkig te zien dat er een nieuwe collega is, ook nog uit mijn omgeving. Ik ken Walter persoonlijk aardig goed en ik ben heel blij dat hij mijn opvolger is. Dat geeft mij het vertrouwen om de stoel dan ook over te dragen.

Rest mij iedereen te bedanken die ik vergeten ben. Nogmaals, jullie zijn me allemaal even lief. Het ga jullie goed.

Houdoe.

Staan applaus

De **voorzitter**: Beste collegae. U weet het, we hebben twee nieuwe leden in ons midden, van wie we veel verwachten, en dat betekent dat we van twee leden afscheid nemen. De volgende die ik mag toespreken, is onze collega Arno Uijlenhoet.

Arno. Jij gaat in zekere zin hetzelfde pad als Wouter. Je wordt wethouder in een van die prachtige gemeenten die onze provincie kent. We zagen elkaar daar vorige week al even, bij het huis van Waalre, door een aanslag vernietigd, een aanslag niet alleen op stenen, op een gebouw, maar een aanslag op democratie en rechtsstaat, en het is alleen daarom mooi dat we hebben gezegd: dat wordt herbouwd, uit de as herrezen, de wende van Waalre, tot hier en niet verder. Het was een mooie bijeenkomst, waarin we niet alleen geluisterd hebben naar mooie muziek, maar waarin ook de inhoud van heel veel van de dingen die in dat huis gaan gebeuren al meteen doorscheen in het programma. Zo hebben we jou ook hier leren kennen en je bent daar volgens mij dus a priori al op je plek. Je bent, net als Wouter, in 2015 tot de Staten toegetreden, als lid hier van de Staten begonnen, maar daarvóór was je, maar natuurlijk nog niet op onze radar, zeer actief als voorzitter van de programmacommissie van jouw partij en ook als campagneleider. Inhoud en politieke strategie dus elke keer een beetje bij elkaar, en dat hebben we ook hier in de Staten gezien. Je hebt een breed veld van onderwerpen bestreken. 'Welk onderwerp interesseert jou nou niet?', zou ik zeggen. Er moet wel heel veel gebeuren, wil je zeggen: nou, laat dat maar aan een ander. Je hebt al heel snel het vermogen om een oordeel te vormen, en ook dat te doen, en dat is mooi, in samenhang. Veel van de dossiers hangen samen, zijn van invloed op elkaar, en je was iemand die dat werkelijk voortdurend op een voortreffelijke manier deed. Daaronder had je ook nog het vermogen, en ook nog de ambitie en de roeping, om de achterkant van het inhoudelijke borduurwerkje, laat ik maar zeggen, de financiën, de planning, de control, de technische aspecten van het werk van de Staten, te ondersteunen. Want naast de inhoud, de beleidsinhoud, is het uw taak als volksvertegenwoordiger om ook te controleren of het allemaal gaat zoals we hebben afgesproken. We werken niet in een vacuüm waar alles maar kan. Fatsoenlijke regels over begrotingsbeheer, over hoe we besluiten nemen, hoe financiële verantwoording wordt georganiseerd, dat was voor een deel ook waar jouw hart lag, omdat je weet dat het ook wezenlijk bijdraagt aan de kernfunctie van dit huis: controle van de uitvoerende macht. Maar ook daar bleef je niet hangen in de routines die er zijn, verwees je ook niet naar 'dat hebben we nu eenmaal altijd zo gedaan, dus zullen we dat zo maar blijven doen', maar was je op zoek naar innovatie, verandering en vernieuwing. Samen met je collega Koevoets heb je mede vormgegeven aan wat we hier in huis zijn gaan noemen of herkennen als de methode-Duisenberg-Van Meenen. Vernieuwing van die P&C-cyclus, en vernieuwing ook om de begroting echt te vernieuwen, is iets waar we natuurlijk nog lang niet mee klaar zijn, maar waar je mede beslissende aanzetten toe gegeven hebt. Ik denk dat dat belangrijker is dan menigeen zo op het eerste gezicht zou erkennen. Het is vaak niet het meest populaire waarmee een volksvertegenwoordiger zich in de kijker kan spelen, dat zijn natuurlijk vaak toch meer de beleidsinhouden, terwijl op zichzelf de machinekamer van de macht, zou je kunnen zeggen - hoe worden begrotingen gemaakt, hoe worden besluiten genomen? -, gediend is bij een heldere, transparante wijze van rapporteren en communiceren. De begroting is niet voor niks een van de belangrijkste documenten die in deze zaal besproken worden. En het is ook niet voor niks, je hebt er buitengewoon veel aandacht en tijd aan gegeven, dat we dus heel goed moeten investeren of de manier waarop we dat doen nog bij de tijd is, die steeds vaker verwacht dat we helder inzicht geven in waarom we dingen doen, met welke middelen dat gebeurt en hoe gecontroleerd wordt of dat ook daadwerkelijk zo gebeurd is. Dat noemen we dan techniek, de P&C-cyclus, en we hebben er allerlei technische woorden voor, maar in essentie komt het erop neer dat je in die functie mee hebt vormgegeven, mee hebt ontwikkeld, mee hebt doorontwikkeld en geïnnoveerd op de kernfunctie van dit huis.

Je was in debatten zeer aanwezig en je hebt nog zo'n ander onderwerp, energie, waar je ook persoonlijk zeer betrokken bij bent, met veel passie en deskundigheid hier gebracht. Je was wel vaak op weg naar de interruptiemicrofoon volgens mij nog aan het denken hoe je het zou gaan framen, hoe je het precies onder woorden zou gaan brengen, en ik heb geloof ik meermalen gezien dat dat proces niet klaar was als je intussen gearriveerd was bij de interruptiemicrofoon. Je bent dus een beschouwer, een denker, iemand die probeert het zo te zeggen dat het iets toevoegt aan het debat hier, dat er iets gebeurt nadat je iets gezegd hebt, en dat is regelmatig en zeer vaak het geval geweest. Je bent dus een volksvertegenwoordiger die echt ten volle aan een andere functie in dit huis hebt meegedaan, en dat is meningsvorming, oordeelsvorming, opdat er wijze en verstandige besluiten genomen worden. En natuurlijk doen we dat, ik zeg het vaker, in de context waarin we arena zijn, waar er verschillende, scherp verschillende opvattingen van mening kunnen zijn, maar waar dit huis ook een assemblee is. Uiteindelijk ziet de Brabander dit huis als het huis waar besluiten worden genomen, met meerderheid van stemmen, met respect voor minderheden, alles afwegende voor de toekomst van onze provincie. Je mag die nu op een andere plek gaan dienen, en niet op de minste plaats. Waalre is die gemeente in Brabant waar we over een jaar zullen herdenken dat we 75 jaar geleden bevrijd zijn. Daar begint het en daar zal in 2019 veel aandacht voor zijn. Een andere wende van Waalre dus. En misschien ben jij ook wel een wende in Waalre, want je bent niet voor niets daar naartoe gegaan. We kennen je ambities, we kennen je drive, en je hebt niet de minste portefeuille gekregen: ruimtelijke ontwikkeling, duurzaamheid en eerste locoburgemeester, die dus ook een oog mag hebben voor het publieke belang van openbare orde, veiligheid en handhaving. Dat geeft een hele dimensie aan jouw bestaan, maar ik weet dat je dat heel bewust aangaat, sterker nog: dat je ambitie ook echt bij dat bestuur ligt.

Ik wil je dankzeggen voor al het werk dat je hier gedaan hebt in al die rollen en al de hoedanigheden, en je namens ons heel veel succes wensen in je nieuwe functie, en ook van daaruit: tot ziens! Ik wil je vragen hier naar voren te komen om de roemer en de bloemen die bij dit dankwoord horen in ontvangst te nemen. Dank je wel.

Applaus

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklus, de fractievoorzitter van GroenLinks.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Dank u, voorzitter. Ik vlieg hem een keer van deze kant aan, ik dacht: daar is alles van uit gevlogen.

Arno. Je gaat ons verlaten en dat is jammer, maar je hebt een goede reden, want je gaat voor GroenLinks en twee lokale partijen naar Waalre om wethouder te zijn voor - de commissaris zei het al - ruimte en duurzaamheid. Een mooie portefeuille die je hebt gekregen. Net zoals Paul Smeulders zei bij zijn benoeming in de Tweede Kamer vorige week, waar een paar van ons ook bij waren: het is een jongensdroom die is uitgekomen. Ik denk dat dat voor jou ook zo geldt. Je hebt altijd laten doorschemeren dat je graag in het bestuur aan de slag wilde en misschien wordt die droom pas echt ingelost als je ergens burgemeester wordt. Je ziet dat GroenLinks steeds meer overal gaat meebesturen. Dat er goede bestuurders binnen onze partij opstaan, is van groot belang. Ik ben blij voor jou en voor onze partij dat je de stap naar het wethoudersambt hebt gezet. Van harte gefeliciteerd daarmee. Maar dat betekent niet dat ik, en wij, je niet zullen gaan missen als onze woordvoerder voor energie en economie en als lid van het Platform P&C.

Welke wapenfeiten heb jij op je naam staan en hoe zul je worden herinnerd hier? Jij bent toch zeker degene geweest, *met stip* degene geweest die allen heeft voorgehouden dat windmolens, zonneweides en andere duurzame vormen van energie óók van de burgers moeten zijn, en niet alleen van bedrijven of overheid, en dat we ervoor moeten waken dat de gronden waar molens op gezet kunnen worden en

zonneweides geplaatst kunnen worden zomaar verkocht worden aan projectontwikkelaars, dat wij die moeten houden voor, zeg maar, het openbaar bezit. De dorpsmolen is een begrip geweest waar je je samen met collega Vreugdenhil hard voor hebt gemaakt. De boodschap die je namens onze fractie afgaf, en samen met onze fractie, was dat we meer vaart moeten maken met verduurzaming van de energie, en vooral met de besparing daarvan. Mooi dat dit in het woordvoerdersoverleg energie vanmorgen ook door de gedeputeerde zo werd verwoord. Jouw opvolger, Anne, zal hier zeker scherp op blijven. Anne, welkom in onze fractie!

Niet gauw zal worden vergeten dat, als het gaat om circulair ondernemen, gedeputeerde Pauli menigmaal kritisch werd bevraagd door jou: circulair, wat is circulair, hoe denk je over circulair? Jullie opvatting over circulair liep niet helemaal synchroon. Ook dat zullen we blijven bewaken. Zoals we met de Brabantse bagel hebben duidelijk gemaakt, zijn onze grondstoffen eindig en moeten ze vooral worden ingezet voor de algemene welvaart van onze inwoners, en ook daar stond jij voor. De welvaartsindicator als instrument, waarvoor jij een motie indiende, kan daar mooi bij helpen.

Over je inzet in het Platform P&C heeft de commissaris zojuist van alles gezegd. Dat is heel mooi, want dat had ik niet gedaan, dus dat is prachtig. We vullen elkaar mooi aan, we hebben het goed aangevoeld.

Arno. Dit waren, samen met wat de commissaris ook heeft gezegd, een paar van de sporen die je hier gaat achterlaten. Mede namens mijn fractiegenoten wil ik je heel erg bedanken voor je constructieve inzet van de afgelopen jaren. We blijven elkaar zien, maar zullen niet meer naast elkaar op die mooie blauwe stoelen zitten. Bedankt Arno.

Applaus

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Brunklus. Het woord is aan Arno Uijlenhoet zelf. De heer Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Voorzitter, dank je wel. Het was niet een laatste motie die ik indiende, het was nog even een praktisch formulier voor mijn bestaan hierna.

Ja, daar sta je dan, Wouter zei het ook al: met een beetje gemengde gevoelens. Het is een komen en het is een gaan op een gegeven moment, en nu is het voor mij het moment om afscheid te nemen van jullie. Ik moet zeggen: ik kijk terug op een fantastische periode, een hele leerzame periode en ik heb er enorm van genoten. Ik heb het ook altijd als een enorme eer ervaren om lid te zijn van Provinciale Staten. Ik heb ook ervaren, en dat wist ik eigenlijk wel een beetje natuurlijk, dat het hier echt gaat over hele belangrijke dingen. In de buitenwereld wordt de provincie misschien toch een beetje gezien als een soort tussenbestuur: je hebt de gemeente, je hebt het rijksniveau, de provincie zit daar een beetje tussen, dus waar gaat het nou eigenlijk allemaal over als intermediair bestuur? Maar het gaat hier echt over hele grote dingen, dat zeg ik ook even richting de publieke tribune. Wouter had het al over het landbouwdossier, maar klimaat, energie, ruimtelijke ontwikkeling, ruimtelijke ordening, het zijn allemaal thema's die hier langs komen en ook niet in de laatste plaats economische ontwikkeling, en dan kijk ik ook nog even naar Bert: daar gaat ook veel geld in om. We investeren veel in onze toekomst, en dat is mooi en dat is goed. Ik ben blij dat ik daar een rol in heb kunnen spelen, maar dat heb ik natuurlijk nooit alleen kunnen doen. Dus ik wil ook vanaf deze plek gewoon heel veel mensen bedanken, inderdaad ook met het risico dat ik iemand vergeet, maar ik wil toch een paar mensen noemen.

In de eerste plaats mijn fractie, de fractie waar ik toch al een aantal jaren in heb mogen verkeren. We hebben veel met elkaar samengewerkt, we hebben ook veel discussies gevoerd over allerlei thema's, niet in de laatste plaats ook over landbouw, om te kijken van: hoe gaan we hier nou mee om, ook in relatie tot de coalitie? We zijn er altijd heel goed uitgekomen en ik wil jullie daar ook voor bedanken, voor de

openheid in het debat, in het gesprek onderling. Ik heb het altijd als heel erg fijn ervaren, dus dank daarvoor.

Patricia. Jij was onze fractievoorzitter, dat ben je nog steeds en je doet het hartstikke goed. Ik heb altijd heel erg veel bewondering voor jou als je altijd weer met een scherpe blik ook kijkt naar: wat is de impact van de grote thema's die hier langskomen op het kleine, mensen rondom dorpen, ja, de mensen waar het eigenlijk direct om gaat? Daar heb ik veel van geleerd, ook vanuit mijn misschien wat brede blik. Dus dank daarvoor. We gaan elkaar nog zeker volgen, we kennen elkaar ook al wat langer, dus ik twijfel er niet aan dat wij elkaar nog langer gaan tegenkomen.

Hagar. Wij kennen elkaar ook al een tijd, ook al sinds de hele campagne van vóór deze periode. Ontzettend leuk om jou te leren kennen, ontzettend bevlogen en energiek. Die energie was heel aanstekelijk, dus dat heeft voor onze fractie volgens mij, en ook voor mij, veel betekend en ik wil jou daarvoor ontzettend bedanken. Ik wens je ook heel veel succes toe de komende periode als onze lijsttrekker. Volgens mij gaan we een fantastische periode tegemoet met jou. Dank en succes.

En Sjo, jij ook bedankt voor jouw inbreng en jouw inhoudelijke betrokkenheid bij onze thema's. Ja, je bent ook altijd waardevol geweest in discussies en debatten in onze fractie. Ik weet dat ik jou nu achterlaat met drie dames - het zij zo Sjo -, maar diversiteit is alles, dat vinden wij erg belangrijk, en, nou goed: het slaat soms een keer naar de ene kant en dan weer eens naar de andere kant door. Het is zoals het is, maar dat gaat volgens mij helemaal goed komen.

Anne. Wij kennen elkaar ook al wat langer. Ik wil jou heel veel succes wensen in deze nieuwe rol. Je bent eigenlijk al heel ervaren, ook in het Cuijkse, vanuit de raad en ook betrokken bij een aantal dossiers waar je nu woordvoerder van wordt, dus veel succes.

Ik heb het natuurlijk niet alleen in de fractie gedaan, we hebben natuurlijk samengewerkt in de Staten, ja, precies: ook met de coalitie. Ik wil toch even beginnen met het Platform Planning & Control, want daar heb ik inderdaad - er werd al aan gerefereerd - veel tijd in gestoken. Ik wil ook speciaal Femke bedanken voor de samenwerking. Dat is altijd naar volle tevredenheid gegaan. We hebben af en toe even het stokje van elkaar overgenomen als het voorzitterschap van Planning & Control en dat ging altijd hartstikke goed. Er kwamen goede thema's langs en inderdaad: ook de methode Duisenberg-Van Meenen, daar heb je ons altijd scherp op gewezen, en terecht. Het was een belangwekkend thema om langs die weg te kijken hoe we onze begrotingscyclus transparanter kunnen maken.

Ik maak nu ook even het bruggetje naar Hubert, Hubert Koevoets. Hubert, wij hebben elkaar ook in die hoedanigheid veel gesproken, niet alleen vanuit het thema economie - economie en internationalisering, dat was onze gemeenschappelijke, inhoudelijke factor -, maar planning & control, daar hebben we samen iets mee. Ik heb veel van jou geleerd, opgestoken ook over de techniek, de begrotingstechniek van hoe wij hier met elkaar omgaan. Dank daarvoor. Ik heb het altijd als zeer waardevol ervaren, dus ja, volgens mij gaan wij elkaar ook nog wel weer tegenkomen. Daar twijfel ik eigenlijk niet echt aan.

Nog meer, ja, eigenlijk alle Statenleden, maar er zijn verschillende Statenleden met wie ik wat intensiever heb samengewerkt, dus het geldt net als bij Wouter: ik heb jullie in die zin ook allemaal even lief, maar goed, ik heb met een aantal wat meer samengewerkt, ook vanuit beleidsinhoudelijke dossiers. Ik kijk even naar Martijn. Economie, energie, thema's waar wij het ook vaker over hebben gehad en jij was toch altijd ook even een belangrijk oor om te kijken van: hoe lopen de hazen nou binnen de coalitie een beetje? Dus het was voor mij altijd heel handig om met jou het gesprek ook aan te gaan.

Ik kijk nog even verder rond. Hermen. Zeker in het begin van deze periode hebben we veel samen gekeken naar moties, onder andere als het gaat over de dorpsmolen. Daar trokken we samen in op en dat heb ik altijd als heel erg fijn ervaren. Dus dank ook daarvoor.

Stijn Steenbakkers zie ik nu niet, maar die is ongetwijfeld in het Eindhovense aan de slag. Dus die kom ik op een andere manier wel tegen in de regio Eindhoven, in het stedelijk gebied. De wereld is klein. Ook met hem heb ik veel opgetrokken en dat heb ik altijd als heel erg fijn ervaren.

Dat geldt ook voor Roland van Vugt: goede samenwerking. Soms dacht ik weleens van: goh, die Roland, die is zo groen en zo voor de energie gesproken. Het zit allemaal heel dicht bij elkaar, dus, nou ja, goed, het vervolg laat ik even in het midden.

Peter Portheine was ook op het thema energie een aanspreekpartner, soms even in een wat verhitte debat, maar altijd weer op inhoud elkaar gevonden, en ook in de strategie van: hoe ga je met het beleidsthema energie verder om? Dus dank ook daarvoor.

En dan even de blik gewend naar deze kant, het college. Ik heb niet met iedereen even intensief samengewerkt, of contact gehad. Met een aantal wel, ook vanochtend nog met Erik van Merrienboer en ook met Bert Pauli. Als je praat over de planning-en-controlcyclus, dan heb je natuurlijk met Erik te maken, altijd goed. Erik, als ik naar jou luister, dan denk ik altijd: die man heeft ongelooflijk veel ervaring. Ik heb daar veel van geleerd, niet alleen inhoudelijk-technisch, maar ook in termen van: hoe ga je nou zo'n proces organiseren en hoe neem je daar de Staten in mee? Ontzettend dank voor jouw betrokkenheid bij het dossier, ook vanochtend weer: op de vragen die ik had, kreeg ik naar volle tevredenheid antwoord. Dank daarvoor.

Bert, economie, ja, dat is natuurlijk een mooi thema, een weerbarstig thema, waar we vaker met elkaar over hebben gesproken. Het werd net al even genoemd: de circulaire economie. Volgens mij gaat dat een thema worden, en dat is het al, een thema van nu, maar zeker ook een thema voor de toekomst, en dat hangt natuurlijk ook samen met het beleidsterrein van landbouw, waar ik dan weer wat minder direct bij betrokken was, maar dat heeft natuurlijk ook alles met die circulariteit te maken. Ja, we hebben elkaar niet altijd even goed gevonden misschien, maar de persoonlijke sfeer is er nooit onder gaan lijden. Het was altijd erg goed om het contact te hebben. Ik heb dat enorm gewaardeerd, ook jouw betrokkenheid en jouw uitstraling. Jij staat voor Brabant, daar kan niemand omheen, dus dat waardeer ik ook enorm. Dank daarvoor.

Anne-Marie. Wij zijn elkaar ook vaker tegengekomen in het debat en ook op de wandelgangen in gesprekken. Jouw enorme drive en betrokkenheid bij het thema energie en klimaat heb ik altijd als heel erg fijn ervaren. Je hebt me wel eens gezegd dat je mij misschien af en toe een beetje de luis in de pels vond, althans, dat heb je me wel eens verteld. Ik heb dat eigenlijk nooit zo ervaren. Ik heb altijd het idee gehad, en zo heb ik er ook in gezeten, van: hoe kan ik je helpen om het thema energie nog sneller naar voren te krijgen en nog meer gedragen te krijgen in Brabant? Volgens mij hebben we elkaar daar gaandeweg steeds meer in gevonden en ik wil je daarvoor danken en ook heel veel succes wensen met dit dossier, dat mij zo na aan het hart ligt, maar dat had je al lang begrepen.

Ook de commissaris, Wim, ontzettend dank voor de gesprekken die ik met je heb mogen voeren en het vertrouwen dat je in me hebt uitgesproken. Je hebt me ook wel een beetje het kleine zetje nog gegeven om inderdaad de bestuurlijke ambitie die van binnen een beetje borrelde naar buiten te laten komen en daar ook echt werk van te maken. Ontzettend dank daarvoor. Ik vind het ontzettend leuk om te horen en te ervaren, ik heb het ook afgelopen weekend ervaren, dat je de gemeente Waalre dicht bij je hebt, in je hart hebt gesloten. Als verse wethouder van Waalre waardeer ik dat natuurlijk enorm. Ook je koppeling aan het historisch besef en onze verbinding met Europa is wat mij betreft ook heel wezenlijk en heel mooi om dat perspectief ook neer te zetten. Dus dank voor al deze zaken die je hebt bijgedragen.

Ten slotte natuurlijk de griffie, Jeroen natuurlijk niet in de laatste plaats, maar iedereen die heeft ondersteund dank daarvoor, Jeroen ook in de betrokkenheid van Planning & Control en de auditcommissie. Ook Kirsten, ik weet dat ze meeluistert, of -kijkt zelfs, dank ook voor jouw inbreng. Ik wens je heel veel sterkte en beterschap. We gaan elkaar ongetwijfeld ook binnenkort nog zien.

Daar wil ik het bij laten. Heel erg veel succes allemaal in het laatste jaar van deze periode. Maak er wat moois van en we gaan elkaar ongetwijfeld tegenkomen. Dank jullie wel.

Staannd applaus

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor enkele minuten en verzoek de nieuw ingetreden en afscheid nemende leden hier vóór te gaan staan, zodat uw collegae u kunnen begroeten, c.q. afscheid kunnen nemen. De vergadering is geschorst.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik heropen de vergadering.

Bespreekstukken

34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019

De **voorzitter**: Aan de orde is het bespreekstuk dat vandaag op de agenda staat, bij u bekend onder 34/18. Het betreft een zienswijze op de conceptbegroting van het Havenschap Moerdijk. Een aantal uwer gaat het woord voeren. Ik geef als eerste het woord aan de fractie van de SP, de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, als u het goed vindt vanaf mijn plaats, want ik kan heel kort zijn. Ik sluit mij aan bij het niet hebben van een zienswijze.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans. Dan de fractie van de PVV, mevrouw Van der Kammen heeft het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De conceptbegroting 2019 van het Havenschap Moerdijk ligt voor en op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen hebben Provinciale Staten de mogelijkheid om een zienswijze daarop in te dienen. GS stelt aan PS voor om geen zienswijze in te dienen. De PVV heeft echter een aantal vragen aan het college. Op grond van de beantwoording zal helder worden of dat leidt tot een amendering van het voorliggend voorstel.

Een belangrijke vraag om mee te beginnen: is het college vandaag wél bereid om vragen van de volksvertegenwoordiging in het kader van een zienswijze op de begroting van een gemeenschappelijke regeling te beantwoorden?

Dan, voorzitter. Een brief aan PS met daarbij zowel de jaarrekening 2017 als de conceptbegroting 2019 van het Havenschap werd in april aan Provinciale Staten gezonden. De brief aan PS waarin de gelegenheid voor het indienen van een zienswijze op de begroting wordt uiteengezet.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Mevrouw Van der Kammen, uw fractie is in de vorige Statenvergadering vertrokken omdat u geen antwoord kreeg op vragen. Nu is uw eerste vraag: ga ik vandaag wel antwoord krijgen? Het had mij logisch geleken, mevrouw Van der Kammen, als u zo verontwaardigd was vorige keer dat u geen antwoord kreeg, dat u voordat u nu wél deelneemt, u ervan overtuigd had dat er iets veranderd zou zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nou, voorzitter, ik verkeer altijd in de zeer optimistische veronderstelling dat wij hier onze democratische plicht kunnen vervullen, maar ik wil er wel inderdaad zeker van zijn dat dat kan en daarom stel ik hier nadrukkelijk die vraag.

De **voorzitter**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Ten eerste moet je je afvragen of je democratische plicht is het stellen van niet ter zake doende vragen. Ik begrijp nu niet meer goed waarom u weggelopen bent en nu weer terug bent. Wat is er veranderd? Of ging het er alleen maar over om even in de krant te komen, en nu weer gewoon stilletjes aanschuiven?

De **voorzitter**: Mijnheer Heijmans. We gaan nu eerst luisteren naar mevrouw Van der Kammen, die is hier ingehuurd – dat is ook de orde van de vergadering – om vragen te stellen aan het college, en dan gaat het debat verder. Het woord is aan mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dan, voorzitter, een brief aan PS met daarbij zowel de jaarrekening 2017 als de conceptbegroting 2019 van het Havenschap die in april aan Provinciale Staten is gezonden, de brief aan PS waarin duidelijk de gelegenheid voor het indienen van een zienswijze op de begroting wordt uiteengezet. Kan het college toelichten waarom bij de provinciale vergaderstukken die wij van het college over dit Statenvoorstel ontvingen enkel de conceptbegroting 2019 is toegevoegd, en de rest van de ontvangen stukken, dus de jaarrekening 2017 en de aanbiedingsbrief aan PS, zijn weggelaten bij het dossier?

In de brief aan PS meldt het Havenschap dat de accountantscontrole over de jaarrekening 2017 nog niet is afgerond. Kan GS aangeven of die controle inmiddels wél is afgerond en wat de uitkomst ervan is? Het is immers niet uit te sluiten dat er nog aanpassingen of opmerkingen van accountantswege zijn die Provinciale Staten relevant achten in hun overweging over de begroting 2019.

Volgens de jaarrekening 2017 van het Havenschap is er in de jaarrekening 2016 ten onrechte van uitgegaan dat er géén lening verstrekt zou zijn, terwijl dat wel het geval is. Voorzitter, hoe is het in hemelsnaam mogelijk om 133 miljoen euro te vergeten op te nemen? En waarom is in dat licht gezien een goedkeurende verklaring van de accountant over 2016 aanwezig? Is de accountant daar nog op teruggekomen bij de interim-controle in 2017? En welke maatregelen heeft het college genomen om dit soort vergissingen voortaan uit te sluiten?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Een vraag aan mevrouw Van der Kammen. Ik zit een beetje met u mee te schrijven wat voor vragen u nou allemaal stelt, en dit zijn volgens mij allemaal vragen die u had kunnen stellen tijdens de technische vragenronde twee weken geleden. Heeft u daar gebruik van gemaakt?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik heb daar geen gebruik van gemaakt, collega Dingemans. Ik maak gebruik van mijn recht om dat hier in PS die vragen te stellen. Het zijn namelijk gewoon politieke vragen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen vervolgt haar betoog ... Mevrouw Dingemans? Ja.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dan ben ik heel benieuwd hoe de antwoorden op deze toch echt technische vragen gaan leiden tot een amendement in uw tweede termijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Daarnaast de vraag of het vergeten op te nemen in de eindbalans 2016 van de lening aan het Havenschap nog een doorloopeffect op het huidige jaar dan wel de begroting 2019 heeft, of ..., dan wel of er in financiële zin, in juridische zin, in fiscale zin of anderszins vermeldenswaardige feiten hierover te noemen zijn aan de volksvertegenwoordiging.

Volgens de jaarrekening 2017 van het Havenschap heeft het Havenbedrijf een verlies over 2017, veroorzaakt door eenmalige kosten. Hoe groot is dat verlies exact, wat is de precieze achtergrond ervan en om welke eenmalige kosten gaat het? Kan het college tevens aangeven waarom de jaarrekening van het Havenbedrijf zelf geen melding maakt over een dergelijk verlies? Sterker nog: daar wordt een positief saldo van 4 miljoen genoemd.

Wat kan het college melden over de actuele stand van zaken 2018 en de prognose 2018 van zowel Havenschap als Havenbedrijf, voor zover die een mogelijke doorwerking naar de begroting 2019 hebben?

Is er een verband tussen de groei in 2019 van de financieringsbehoefte van het Havenbedrijf en het verlies 2017 van het Havenbedrijf, waarover in het Statenvoorstel sprake is?

In de begroting lezen we: "Op basis van een nog op te stellen financieringsbeleid van het Havenbedrijf zal in overleg met het Havenschap hoe de aanvullende financiering ingevuld zal worden." Ja, het is een hele verwarrende zin, maar behoudens dat die verwarrend is met name de vraag aan het college hoe het kan dat er kennelijk nog geen financieringsbeleid van het Havenbedrijf is. Waarom is dat niet geregeld op het moment dat de verzelfstandiging vorm kreeg?

Waarom wordt vanaf de begroting 2019 steeds meer kortetermijnleningen en uitzettingen gepresenteerd? Wat betekent deze omschakeling voor het publieke provinciale kapitaal en voor de financiële kengetallen, en welke beleidsmatige keuze ligt hieraan ten grondslag?

Hoeveel kapitaal van het Havenschap wordt gebruikt voor het verwezenlijken van de duurzaamheidsdoelen van het Havenbedrijf, zoals de belachelijke windturbines die op geen enkele manier gaan bijdragen aan het voorzien in 30% van de totale energiebehoefte? Waarom werkt het Havenbedrijf mee aan deze gekte, gesteund door de provincie?

Is het college bereid, als medeaandeelhouder, ervoor te zorgen dat het Havenbedrijf stopt met het idiote windmolenbeleid en klimaatgedram?

Voorzitter, tot zover de vragen, wij wachten de beantwoording af.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voorzitter. Ik zie af van mijn spreektijd.

De **voorzitter**: Dan kijk ik naar de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld. Nee. Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Eigenlijk hebben we maar één belangrijk punt, en dat is de kredietlimiet die wordt verhoogd. We hebben gezien dat die verhoogd wordt van 147 miljoen euro naar 161,7 miljoen euro, met 10% onvoorzien. Daar komt een hele uitleg bij. Wij

vragen ons alleen af waarom dat op dit moment precies noodzakelijk is en wij vragen ons ook af of dat een relatie heeft met het Logistiek Park. Graag een reactie van het college.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Dan de fractie van Lokaal Brabant, de heer Heijman. Die ziet af van het woord, dan kan de gedeputeerde terstond beginnen met de beantwoording in eerste termijn. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Misschien om met de heer Van der Wel te beginnen. Ten opzichte van de begroting van vorig jaar ziet u één toevoeging aan de kredietlimiet, dat is de post onvoorzien. Die heeft niets te maken met het LPM. Het wordt volgens mij in de begroting ook keurig gemeld, dat de kredietlimiet en de kredietruimte die nu worden aangeboden echt moeten worden gezien los van de ontwikkeling van het Logistiek Park Moerdijk. Dus de kredietruimte die nu ter beschikking wordt gesteld, heeft echt uitsluitend te maken met de huidige bedrijfsvoering en nog niet met de ontwikkeling en de exploitatie van dat Logistiek Park.

Ik ga naar mevrouw Van der Kammen. Beantwoording op vragen: ja vanzelfsprekend, met de komma dat ik daarbij een selectie ga maken van de vragen die ter zake doen, en dat zijn de vragen die te maken hebben met de voorliggende begroting. Misschien is het toch goed om u daar nog even in mee te nemen. Wij hebben het Havenbedrijf verzelfstandigd, anderhalf jaar geleden, en vervolgens is er, met het perspectief van tijdelijkheid, een gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen om de financiering van het Havenbedrijf, de bedrijfsactiviteiten, in onder te brengen

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, ik hoor het college hier aangeven dat ze selectief antwoord gaan geven op de vragen. Voorzitter, wij hebben een duidelijk stuk gekregen van het Havenschap Moerdijk, dat was een brief met een jaarrekening en een begroting, en ik zou het college dringend willen verzoeken om antwoord te geven op alle gestelde vragen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen, er worden antwoorden gegeven op vragen die betrekking hebben op het stuk dat hier voorligt. Er is een zekere ruimte omheen natuurlijk, want het is een begroting, maar we moeten wel zorgen dat we ook een beetje bewaken dat het gaat over het onderwerp dat hier ter zake is. Ik wil u even vragen nu welwillend te luisteren naar de gedeputeerde, die gezegd heeft dat hij de vragen beantwoordt, en u kunt in tweede termijn een afweging maken of in het perspectief, dat ook de gedeputeerde schetst, van wat hier vandaag aan de orde is, u te horen heeft gekregen wat u wilt horen. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, want misschien is het inderdaad goed dat ik vervolgens even toelicht welke selectie wij toepassen, en dat is: alles wat te maken heeft met de voorliggende begroting. Als het gaat over deelnemingenbeleid, en dat betekent dus ook gewoon verantwoording over de bedrijfsactiviteiten die binnen het Havenbedrijf verricht worden, dan is collega Pauli daar aan zet, en dat doen wij op het moment dat wij deelnemingen bespreken, en dat hebben we laatstelijk bij de jaarrekening gedaan. Als wij praten over de jaarrekening van onze deelnemingen, dan gaat het over de consolidatie daarvan in onze eigen jaarrekening. Dus dat zijn de vragen die thuishoren bij de bespreking van onze jaarrekening, die wij zojuist achter de rug hebben.

Uw vragen die wel ter zake doen, en dan wil ik u ook gewoon echt ter wille zijn, hebben te maken met de constatering dat er op dat moment nog geen jaarrekening van het Havenbedrijf richting het Havenschap was neergelegd. Ik kan u melden dat dat inmiddels wel gebeurd is.

U heeft vervolgens gevraagd: zijn er nog bijzonderheden aan de orde? En dan ziet u dat op belangrijke parameters - wij kijken bijvoorbeeld naar het weerstandsvermogen, of het resultaat -, dat dat allemaal is binnen de bandbreedte die wij daarvoor hebben gehanteerd, dat het Havenbedrijf ook met een positief resultaat heeft afgesloten en dat de accountant ook vanuit die optiek in ieder geval een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening heeft gevoegd. Als ik u een begroting voorleg, voeg ik daar niet de jaarrekening bij als ik die al geconsolideerd heb in onze eigen jaarrekening. Dit gaat over uw zienswijze op de begroting.

Een belangrijke vraag die u stelt: hebben de bedrijfsactiviteiten in de jaarrekening van het Havenbedrijf nog consequenties voor deze begroting? Die hebben dat niet. Wat de werkwijze is, is dat wij, in ieder geval voordat wij voor het Havenschap naar het opstellen van een volgende jaarrekening gaan, natuurlijk in het najaar ook nog zullen kijken of de realisatie van de begroting afwijkt van wat u nu krijgt voorgelegd, en daarover zal ik op dat moment ook rapporteren.

Mevrouw Van der Kammen. Ik doe mijn uiterste best om de vragen die echt betrekking hebben op wat vandaag voorligt zo goed mogelijk te beantwoorden, maar alles wat u over windmolens bijvoorbeeld zegt, dat is inhoudelijk de bedrijfsactiviteiten van het Havenbedrijf NV. Wij hebben dat hier, met ons aller instemming, verzelfstandigd en collega Pauli is in de context van deelnemingen - maar dat is vandaag niet aan de orde - daarop aanspreekbaar, want hij vertegenwoordigt ons, GS, want wij zijn daartoe gemandateerd door u, in de algemene vergadering van aandeelhouders.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Ik hoor het college toch nu heel duidelijk melding maken van dat er een positief resultaat over het Havenbedrijf is over 2017, terwijl in de begroting 2019 duidelijk sprake is dat er een nadelig resultaat zou zijn, veroorzaakt door eenmalige kosten. Ik wil toch weten waar dan die plotselinge verandering vandaan komt en waar die betrekking op heeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nogmaals, weer niet bij de begroting, want die ligt nu niet voor. Ik geef u antwoord op het feit dat wij inmiddels een jaarrekening hebben gekregen met een goedkeurende accountantsverklaring. Dat heeft u gevraagd. Nogmaals, ik ga me ervoor inzetten dat het Havenbedrijf zijn jaarrekening eerder oplevert bij het Havenschap dan nu is gebeurd, maar ik kan u alleen maar aangeven wat nu de jaarrekening van het Havenbedrijf laat zien, en dat zijn de dingen die ik u genoemd heb.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Ik hoor het college zeggen dat er in de ... Ik lees in de begroting 2019 over het Havenschap, het stuk waarover we het hier hebben, dat er een negatief resultaat is in de jaarrekening 2017, maar u meldt nu dat er een positief resultaat is. Nogmaals de vraag: waar komt dat dan vandaan, die plotselinge verandering? Leg dat eens uit. Waar hebben dan die eenmalige kosten, die er kennelijk toch niet zijn, betrekking op?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou ja, die hebben juist betrekking ..., die worden inhoudelijk verantwoord in de jaarrekening van het Havenbedrijf, en dat is hier niet aan de orde. Dus als u die vraagt

stelt, dan ga ik die doorleggen naar het Havenbedrijf, maar u kunt zelf ook de jaarrekening van het Havenbedrijf raadplegen. Maar laten we het spel asjeblieft zuiver houden, want we hebben hier met elkaar heel bewust een verzelfstandiging in gang gezet, waarbij wij een Havenschap, waar ik voorzitter van mag zijn, tijdelijk in een gemeenschappelijke regeling de financiering laten invullen. U ziet in de begroting dat de hard werkende, belasting betalende Brabander aan de exploitatie van dat Havenschap nauwelijks middelen kwijt is, want we doen dat buitengewoon efficiënt. Dat is in de kern wat hier aan begroting voorligt en niet de activiteiten van het Havenbedrijf, de beoordeling en verantwoording daarvan, want die hebben wij heel zorgvuldig verzelfstandigd.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Even terugkomend op het antwoord van de gedeputeerde over de risicoreserve die met 14,7 miljoen euro omhooggaat. Aan de andere kant ligt er een eigen vermogen van ruim 92 miljoen euro. Ik vraag me af waarom dan niet, zeg maar, daar meer een claim op leggen en waarom dan de risicoreserve verhogen als je zoveel geld in kas hebt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik kan de vraag gewoon niet goed begrijpen, sorry. Ik wil die heel graag schriftelijk beantwoorden, maar we gaan hier financiële techniek toepassen. Het gaat over, nou eigenlijk boekhoudkundig, waar het vermogen is ondergebracht, in het Havenschap of in het Havenbedrijf. Nogmaals, ik wil heel graag schriftelijk antwoord geven op de vraag.

De **voorzitter**: Dat is genoteerd: er komt een aanvullend schriftelijk antwoord op deze vraag. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, maar dat wil ik graag afronden. Ik wil de heer Van der Wel echt uitnodigen om die vraag even zorgvuldig te stellen, zodat we geen misverstand krijgen over wat de strekking van de vraag is, en dan kan ik daar goed antwoord op geven. Nogmaals, wij hebben met elkaar bij de verzelfstandiging afgesproken dat wij financieren. Dat doen we vanuit een toen, op dat moment, ook al vastgesteld maximum kredietplafond van 280 miljoen euro. Daar wordt nu een bedrag, nou ja, in deze begroting alleen met onvoorzien, opgehoogd, en meer is er op basis van de voorliggende begroting niet aan de orde, anders dan de exploitatie van het Havenschap.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik ben klaar, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde dan voor zijn beantwoording en ik wil kijken of er behoefte is aan een tweede termijn.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Mag ik vragen om een schorsing?

De **voorzitter**: Dag mag u. Ik schors de vergadering voor twee minuten. Vijf minuten? Oké, vijf minuten.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik wil de vergadering heropenen. Nog één minuut? Ja. Mag ik u verzoeken uw plaatsen alvast in te nemen?

Goed, dames en heren, ik heropen de vergadering. Aan de orde is de tweede termijn van de zijde van uw Staten inzake de zienswijze op de conceptbegroting. Mag ik stilte in de zaal? Ik zie dat van de fracties de fractie van de PVV gebruik wil maken van de tweede termijn. Mevrouw Van der Kammen. Ik geef u graag het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, bedankt. Voorzitter, laat duidelijk zijn dat de PVV heel erg blij is met het feit dat het Havenschap werkgelegenheid oplevert voor de Brabantse burger. Maar dat staat volledig los van het feit dat wij hier wel onze democratische plicht vervullen, onze volksvertegenwoordigende rol vervullen, en dus, als wij dat nodig achten, vragen stellen. Voorzitter. Wij hebben daarbij gewoon een rol hier als toezichthouder en het is gewoon ons belang om in een zienswijze te verwoorden dat er duidelijkheid moet zijn over die begroting. En die begroting die stelt gewoon: er is een negatief resultaat over het Havenbedrijf 2017. Dat blijkt echter positief te zijn en daar willen wij gewoon uitsluitel over, hoe dat nu zit, hoe dat nu kan. Verder: ja, het is toch mede gefaciliteerd door het Brabantse publieke geld dat het Havenbedrijf in allerlei klimaatonzin en in windenergie investeert. En daar willen wij toch ... Daarom willen wij toch de zienswijze in ieder geval op dat punt amenderen. Wij wachten voor het overige nog even de beantwoording van het college af op hetgeen ik nu nog heb ingebracht, in de optimistische veronderstelling dat daar wellicht nog wat nadere toelichting op de vragen komt.

Amendement A1

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 15 juni 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 34/18 zienswijze concept begroting 2019 havenschap Moerdijk;

besluiten:

in ontwerpbesluit 34/18 B

de tekst 'Besluiten: geen zienswijze in te dienen op de conceptbegroting 2019 van het Havenschap Moerdijk'

te wijzigen in:

'De volgende zienswijze kenbaar te maken aan het Havenschap Moerdijk:

- Het Havenbedrijf Moerdijk de opdracht te geven te stoppen met alle activiteiten gericht op de bouw van windturbines en de ontwikkeling van windenergie.'

P. van der Kammen, PVV Noord-Brabant."

De **voorzitter**: Oké. Ik neem aan dat het amendement, waar u het over heeft, dat u dat nu mij ter hand stelt zodat wij het kunnen laten vermenigvuldigen. Ik stel voor dat het even langs de gedeputeerde gaat. Ik weet niet of er nog anderen zijn die het woord willen voeren in tweede termijn. De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Om nog even terug te komen op mijn punt. Als wordt voorgesteld om een extra krediet omwille van beoogde financiering, dan neem ik aan dat er concrete vraag naar is, dat er plannen voor zijn, of dat het geld nodig is. Als ik dan kijk naar die 10% die wordt verhoogd, dan vraag ik me aan de ene kant af van: wat zit daar dan achter en waarom zouden wij dan instemmen met dit voorstel, als wij nog niet concreet weten wat er met dat geld gaat gebeuren en welke risico's wij dan lopen? Dat is één. En twee, ik begrijp ook dat het eigen vermogen vooral zit in vaste activa, dus dat is geen liquide middelen, dus dat geld kunnen we niet aanwenden om mogelijke risico's, zeg maar, te dekken. Dus aan de andere kant begrijp ik dat wij als Staten dus een garantie stellen, een extra garantie, voor economische ontwikkeling kan ik me dan voorstellen, en dan is mijn vraag aan de

gedeputeerde: wat heeft hij daar voor zicht op, dat dat geld nodig is en dat dat goed besteed gaat worden? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Geen andere woordmeldingen. Dan wachten we even op het amendement. Ik stel voor dat we dat even in de zaal doen. Ik schors de vergadering voor twee minuten.

Schorsing.

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Het woord is aan gedeputeerde Van Merrienboer voor de beantwoording. Mag ik stilte in de zaal? Uw plaatsen graag innemen. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, nog drie punten denk ik. Mevrouw Van der Kammen legt het accent op het verschil tussen een voorzien negatief resultaat en een uiteindelijk positief resultaat van de jaarrekening van het Havenbedrijf. Ik heb u aangegeven dat - een beetje in afwijking, en daar ga ik me voor inzetten vanaf nu - het Havenbedrijf eerder zijn jaarrekening oplevert, zodat ik eerder zicht heb, ook vanuit de verantwoordelijkheid van het Havenschap, op die jaarrekening. Wat ik u nu wil toezeggen, is dat ik op 28 juni een overleg heb van de gemeenschappelijke regeling van het Havenschap, daar krijg ik de jaarrekening van het Havenbedrijf op de agenda en op basis van die vergadering kan ik u schriftelijk informeren wat in die jaarrekening staat over het waarom van het positief resultaat. Dat vind ik in de verantwoordelijkheden passen die ik dan richting u toch zo goed mogelijk probeer in te vullen.

Twee. Ja, mijnheer Van der Wel, kijk: wat we nu doen is een ophoging van het krediet met een soort post onvoorzien. En laat nou een eigenschap van de post onvoorzien zijn dat ik hem niet kan voorzien. En nogmaals, dat is boekhouden, dat gaat over meestal 5% of 10%, waarbij je zegt: juist om de slagvaardigheid van het Havenbedrijf in relatie tot onvoorzien uitgaven, om daar geen stroperigheid of ingewikkeldheid in te introduceren - wij hebben zelf ook een post onvoorzien in onze begroting -, hebben wij een post onvoorzien toegevoegd aan de kredietlimiet, waarbij de inzet ongetwijfeld zal zijn om die niet te benutten omdat alles was voorzien, maar voor zover dat niet het geval is, is het typisch iets waar ik dan achteraf verantwoording over afleg waaraan een post onvoorzien kan worden besteed.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, en in diezelfde zin staat dan 'beoogde financieringsbehoefte', dus er is wel degelijk een vraag naar dat geld dat nodig is, of is die vraag niet gesteld? Dat is één. En twee: waarom wordt dan bijvoorbeeld niet aanspraak gemaakt op een lening op de vaste activa? Want dat is een enorm bedrag van 92 miljoen euro.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, mijnheer Van der Wel, u gaat het toch weer ingewikkeld maken. Wij hebben een verzelfstandiging van het Havenbedrijf, waarbij de directie, de commissarissen en de aandeelhouders echt met elkaar de governance van de bedrijfsactiviteiten invullen. Daarin wordt, in mooie checks and balances tussen verantwoordelijkheden in die governance, de kredietbehoefte bepaald, onderbouwd met gewoon investeringsbehoefte en dergelijke. Wij hebben de gemeenschappelijke regeling precies hiervoor ingesteld. We hadden dat ook niet kunnen doen, dan hadden we meteen volledig verzelfstandigd, maar wij hebben de gemeenschappelijke regeling om tijdelijk de financiering te doen. Dan ga ik het Havenbedrijf toch niet op kosten jagen door op een andere manier in de financiering te

voorzien? We hebben dit arrangement in het kader van de verzelfstandiging specifiek voor dit doel opgericht. En nogmaals: de inhoudelijke onderbouwing zit in de governance van het Havenbedrijf. Die dienen onderbouwd dat verzoek in bij het Havenschap, waar ik de financiën beheer, en op basis van, nou ja, die behoefte wordt gefinancierd. En waar het hier om gaat ten opzichte van vorig jaar, is het toevoegen van een post onvoorzien. En laat ik dat nou verstandig vinden. We weten allemaal dat op het Havenbedrijf onvoorziene dingen kunnen plaatsvinden die tot slagvaardig handelen nopen. Nou, dat hebben we bij dezen volgens mij op een adequate manier voorzien.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Dus als ik het goed begrijp, is het Havenbedrijf aan de ene kant zelfstandig en aan de andere kant financieel afhankelijk van de provincie. En dat is dan inderdaad misschien het vehikel dat we gekozen hebben, maar wel een beetje apart, omdat we uiteindelijk toch via die onvoorziene kant, wat u noemt als eventueel een Chemie-Pack, of via een andere route nu met de voorfinanciering, dat wij toch uiteindelijk verantwoordelijk blijven.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Mijnheer Van der Wel, u gooit nu alles door elkaar. Uw Staten hebben gezegd dat wij, nou, tot in lengte van dagen, maar wij zullen zorgen voor een publiek meerderheid-aandeelhoudersbelang in het Havenbedrijf Moerdijk. Dat heeft u met elkaar onderstreept. Ja, bij die wens komt een verantwoordelijkheid, en die vullen wij hier in. Een verzelfstandiging betekent niet, nogmaals, dat we het Havenbedrijf in de verkoop doen naar een private partij. Dat hebben wij hier niet afgesproken. Wij hebben afgesproken dat wij als Brabantse overheden, gemeente Moerdijk, provincie Noord-Brabant, meerderheidsaandeelhouder blijven van dit bedrijf. Dat komt met lusten en met lasten.

De **voorzitter**: Ik wil kijken of mevrouw Van der Kammen hierbij wil aansluiten. Interruptie op een punt dat u al gebracht heeft, dan kunt u dadelijk verder. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Ik heb toch ook nog een vraag gesteld, waar ik ... ja, eigenlijk: het haakt wel een klein beetje in op mijn voorganger. In de begroting lezen we heel duidelijk dat er nog geen ..., dat er nog een op te stellen financieringsbeleid moet komen. En de vraag die wij daarbij gesteld hebben, is: waarom is er dat nog niet? Wij horen wel allerlei visies hier op de financiering en hoe dat is, maar waarom is er dan nog geen financieringsbeleid? Waarom is dat niet geregeld op het moment dat de verzelfstandiging plaatsvond?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Omdat het financieringsbeleid bij uitstek iets is dat in die nieuwe governance moet worden vastgesteld, juist ook in overleg met de raad van commissarissen. Dus u wisselt de volgorde een beetje om. Wij hebben bij de verzelfstandiging natuurlijk een aantal basale dingen geregeld, maar het is nadrukkelijk in die nieuwe governance, directie, raad van commissarissen, aandeelhouders, ligt daar de opdracht om een nieuwe visie op die financiering vast te stellen. Ja, ik kan even schuin naar mijn collega Pauli kijken, of ik kan u toezeggen dat wij dat schriftelijk beantwoorden, maar het is iets wat in de governance van het Havenbedrijf invulling zal krijgen. Ik vind het, nogmaals, op mijn plek om u te informeren, dus ik leg uw vraag daar neer, en dan ga ik u ook dat schriftelijk laten weten, wanneer die financieringsvisie er ligt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Dan wil ik in ieder geval toch bij dezen nog opgemerkt hebben dat ik het erg onhandig vind dat het dossier iedere keer heen en weer gepingpongd wordt tussen de gedeputeerde E&I en Financiën en Bestuur. Ik snap dat vanuit praktisch oogpunt wel, maar ik vind het vanuit mijn volksvertegenwoordigende rol heel lastig.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, daar hoort toch echt het weerwoord bij dat het helemaal niks met pragmatisme te maken heeft, maar een deelnemingenbeleid dat u heeft vastgesteld, dat heel zorgvuldig vraagt om een scheiding van de verantwoordelijkheden. Daarom sta ik hier. Omdat ik voorzitter ben van de gemeenschappelijke regeling Havenschap, staat hier niet collega Pauli, omdat collega Pauli vertegenwoordiger is van de provincie in de algemene vergadering van aandeelhouders. Dat is precies de checks and balances die wij in ons deelnemingenbeleid verankerd hebben op úw voorstel. Dat is wat ú graag wilt en dat voeren wij uit, juist niet in één hand, juist in het samenspel collega Pauli in het Havenbedrijf, ik in het Havenschap, en hier ligt, nogmaals, mijn begroting voor en niet de begroting van de heer Pauli.

De **voorzitter**: Ja, u heeft twee interrupties gehad. Meestal komt dan uw fractievoorzitter. Ja.

De heer **Van Hattem** (PVV): Altijd handig als vliegende keep achter de hand. Maar dat staat ..., dat weerhoudt GS toch op geen enkele wijze - het is prima als dat onderling verdeeld is - om de beantwoording ook op te splitsen. Dat ook de heer Pauli naar voren komt om dat deel van de beantwoording voor zijn rekening te nemen. Waarom is dan niet voor die lijn van beantwoording gekozen door GS?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. We gaan het kringetje weer sluiten, mijnheer Van Hattem. Wat ligt hier nu voor? Mag ik een vraag stellen? Wat ligt hier vandaag aan u voor?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dat is de begroting maar ..., de conceptbegroting ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De begroting van wie?

De heer **Van Hattem** (PVV): Van het Havenschap Moerdijk, maar ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): En het Havenschap Moerdijk is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar ze zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar zorgvuldig gescheiden in verantwoordelijkheden, voorzitter.

De heer **Van Hattem** (PVV): En als er vragen worden gesteld, dan is het binnen GS om dat af te stemmen. En wij spreken GS altijd collectief aan, dus u kunt uw beantwoording ook namens gedeputeerde Pauli doen. Dus om nu te zeggen van: ja, we hebben gedeputeerde Pauli als onze afgevaardigde in de algemene vergadering zitten, dat staat los van de plicht van GS om gewoon te beantwoorden door als GS met één mond te spreken.

De **voorzitter**: Beste collegae ...

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat kunt u gewoon doen en dat kunt u gewoon onderling afspreken. Dus u kunt het niet afschuiven van: ja, hij zit in een andere functie, dan hoeven we dat niet op dit moment te beantwoorden. Dat vind ik een heel andere discussie.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. Ik kan mij voorstellen, zeker voor degenen die buiten meeluisteren: het is complexe materie, wanneer gaat wie waarover? U mag van mij verwachten, als uw voorzitter, dat ik borg dat vragen die over de stukken gaan die hier op de agenda staan, adequaat worden beantwoord. Als het gaat om deze materie, met die deelnemingen, dat is complex. Ik stel echt voor ... Uw Staten hebben inderdaad gezegd: scheid duidelijk de verantwoordelijkheden binnen het college, en vervolgens komen hier antwoorden op vragen die worden verwezen naar een andere gedeputeerde, die een andere rol vervult. Ik kan mij best voorstellen dat het nodig wordt om daar nog eens een keer goed over door te praten, maar dat kunnen we niet vandaag doen. Ik denk nu dat het verstandig is dat de gedeputeerde de beantwoording van wat hier nu voorligt beantwoordt en dat u ten principale – en daar vinden we wel een manier voor – de ingewikkeldheden die er blijkbaar ook zijn, om dat goed met elkaar te doen, dat we dat nog eens een keer goed bespreken. Maar nu gaat het vandaag echt alleen om de zienswijze op de begroting van het Havenschap. Mijnheer Van Hattem, in die geest wil ik u vragen te luisteren naar de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, mijnheer Van Hattem, ik kan niet anders zeggen: het feit dat u uw huiswerk niet goed doet, daar confronteert u uw collega's mee. Uw vragen over deelnemingen, over de deelneming Havenbederijf, die zijn aan de orde op het moment dat wij de deelneming Havenbedrijf in uw midden leggen. Dat hebben wij recent gedaan bij de jaarrekening. Ik heb u niets horen zeggen over die deelneming, terwijl andere deelnemingen op dat moment ook aan de orde zijn geweest – ik kijk naar mevrouw Brunklaus, want de TOM en de Ruimte-voor-ruimteregeling komen bijna altijd aan de orde.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik wil toch even ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dat is het moment en niet vandaag. En dat is helemaal niet moeilijk, het is heel helder als u uw huiswerk goed doet.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Ik wil toch even reageren op dit verwijt. Dit heeft niks met huiswerk te maken. Ik leg hier alleen ten principale het punt neer dat GS met één mond spreekt. GS die hoort onderling af te stemmen als er beantwoording is, en als u dat niet kunt of wilt doen, dan ligt het probleem bij u en dan moet u niet mij het verwijt gaan maken dat wij zogenaamd ons huiswerk niet maken. U kunt blijkbaar geen cij..., geen achterliggende redenen aanleveren waarom er een verschil bestaat tussen de begroting en de jaarrekening. U zit daar in het Havenschap, u wordt geacht proactief toezicht te houden. U doet het niet, u kunt het niet, u wilt het niet ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Fout, voorzitter.

De heer **Van Hattem** (PVV): En nu krijgen we te horen dat wij ons huiswerk niet maken ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U hebt weer uw huiswerk niet goed gedaan. Het Havenschap, u heeft dat zelf hier vastgesteld, heeft één functie, en dat is de financiering van het Havenbedrijf. Die verantwoordelijkheid hebben wij, daar kunt u mij hier op aanspreken. U legt nu een amendement neer over windturbines en windenergie, dat gaat over een aandeelhoudersinstructie in het kader van het deelnemingenbeleid, echt het verkeerde moment, en ik spreek namens heel GS. Wij hebben hier spelregels afgesproken over hoe wij met deelnemingen omgaan, en dat doen wij op het moment dat over de deelnemingen wordt gerapporteerd: dat aandeelhoudersinstructies worden voorgelegd op basis van een evaluatie. Allemaal vandaag niet aan de orde. Vandaag is aan de orde - u zei het zelf net, mijnheer Van Hattem - de begroting van het Havenschap Moerdijk.

De **voorzitter**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, voorzitter, even een opmerking. Ik wil even aangeven dat ik begrijp dat u de toereiking doet aan de fractie van de PVV om ons nog eens een keer te verdiepen in hoe wij de notitie deelnemingen hebben bedacht en erover besloten hebben. De fractie van de VVD heeft namelijk helemaal geen behoefte aan die verdieping. Wij verstaan inderdaad de notie deelnemingen heel goed zoals die ook bedoeld is. We snappen wat er vandaag op de agenda staat, dus enige verdieping: wij denken dat we onze tijd wel beter kunnen besteden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw ... Nee, Van Hattem was eerst. Goed, gaat u voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Nee, ik was eerder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil graag mevrouw Brunklaus eerst het woord laten doen.

De **voorzitter**: Goed, gaat u voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, ik sluit me aan bij de woorden van de heer Van Gruijthuijsen wat dat betreft, maar ik wilde een vraag van orde stellen. Is het amendement niet buiten de orde, als ik de gedeputeerde zojuist hoor spreken?

De **voorzitter**: De griffier heeft hem bekeken en hij is toegelaten. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Dat dit wel degelijk binnen de orde is, want dit beleid hoort ook deel uit te maken van de begroting. Het ligt in het verlengde van hetgeen door het Havenschap financieel mogelijk wordt gemaakt door het Havenbedrijf. Het één kan niet los gezien worden van het ander, en ons instrument om te sturen hierop is via het Havenschap. Dus vandaar dat wij dit ook gewoon in het midden leggen. Dat andere partijen hier allemaal wegkijken, dat ze het woord niet willen voeren, dat ze hun democratische plichten niet willen uitoefenen en zeggen 'we hebben wel wat beters te doen', zoals de VVD hier roept, dat is een schande voor onze democratie, voorzitter.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter, nog een keer, nogmaals ...

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U stuurt het Havenbedrijf niet aan via het Havenschap, dat doet u via het deelnemingenbeleid. U beoordeelt het Havenschap op waar het Havenschap voor is, en dat is de zorg voor de financiering van dat Havenbedrijf. Verzelfstandigingsovereenkomsten, 1 januari 2017, hier allemaal gepasseerd en vastgesteld. Als u wilt sturen op de bedrijfsactiviteit van het Havenbedrijf, dan moet u de kaders deelnemingen nog eens beetpakken, want daar staat in hoe u dat kunt doen. In die zin, voorzitter: ik kijk naar het amendement en ik verklaar dat, gezien vanuit mijn verantwoordelijkheid, ik hier geen uitvoering aan kan geven, omdat het voor het Havenschap echt buiten de orde is om dit te doen.

De **voorzitter**: U ontraadt het dus. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik voel me natuurlijk toch een beetje door de heer Van Hattem aangesproken, dat wij hier het woord niet zouden willen voeren. Maar heel eerlijk: technische vragen hadden we niet over het stuk, dus ik ben niet naar de technische vragenronde gegaan. Politieke vragen hadden we niet, dus ik heb de gedeputeerde geen vragen gesteld. Wat ons betreft is er geen enkele reden om een zienswijze in te dienen. Dus wat ons betreft was er geen enkele reden om daar het woord over te voeren.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Mevrouw Van der Kammen tot slot.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Het zijn allemaal inhoudelijke vragen over de begroting 2019, het zijn gewoon zaken die in de begroting 2019 van het Havenschap staan. Daar hebben wij vragen over gesteld, daar willen wij ofwel een antwoord op geven, en als het niet helder is, als er zaken in staan waar wij het niet mee eens zijn, dan dienen wij een zienswijze in. En dat is gewoon ons volksvertegenwoordigende recht.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter, mag ik daar antwoord op geven, want er is een vraag gesteld.

De **voorzitter**: Excuus. Ja, dat mag.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De activiteiten gericht op de bouw van windturbines en de ontwikkeling van windenergie maken geen deel uit van de begroting van het Havenschap, dus u moet niet doen alsof dat wel zo is. Dat is niet zo, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het Havenschap financiert ... is een bedrijfsvoeringsorganisatie voor het Havenbedrijf en in die zin is er wel degelijk een sturingsmogelijkheid.

De **voorzitter**: De discussie hebben we nu al een paar keer gehad. Mijn aanbod was net overigens niet alleen aan een fractie, maar op het moment dat hier blijkbaar meerdere malen, en elke keer weer, dit soort dingen ter discussie staat, ik denk dat niemand daarmee gediend is. De gedeputeerde heeft het helder

uitgelegd, maar ik vind niet dat een Statendebat gebruikt moet worden om eventuele misverstanden die daar blijkbaar nog over bestaan, en dan heb ik het nog niet eens over verschillen, dat we dat een keer uitklaren, en dat is niet hier aan de orde vandaag. Ik ga het debat nu afronden. De heer Meijer en de heer Van der Wel nog, en dan rondt de gedeputeerde af. Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik denk dat de Staten uw geste werkelijk waarderen, maar even beschouwend naar dit soort debatten kijkend, is het één fractie die continu technische rondes, inhoudelijke besprekingen en zienswijzen door elkaar haalt. Dus laten we met elkaar afspreken dat één fractie een nadrukkelijke uitleg krijgt, en als die behoefte heeft om nader met elkaar in debat te gaan over onze aanpak, dan zijn daar procedurevergaderingen voor. Daar horen we het niet, bij technische rondes komen ze niet, dus ik wil vooral voorkomen dat het beeld naar de buitenwacht nu ontstaat dat deze hele Statenzaal het niet zou begrijpen. Nee, één fractie, namelijk die van de PVV, begrijpt het niet. Dat is het punt.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van Hattem** (PVV): En u verstoep zich achter een deelnemenbeleid. Lekker belangrijk, mijnheer Meijer.

De **voorzitter**: U heeft het woord niet. U heeft het woord niet. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, nog even terug op het antwoord van de gedeputeerde. U zei terecht van: wij blijven de grootste aandeelhouder en we willen nadrukkelijk dat er derden gaan toetreden. Dan is mijn vraag van: als we nu die risicoreserve ophogen, wordt het dan aantrekkelijker voor derden om toe te treden als aandeelhouder tot het geheel?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, volgens mij is dat niet van invloed. Nogmaals, u heeft een Statenmededeling van het college gekregen over de voortgang van die besprekingen en ja, dat gaat echt over andere dingen dan over dit bijna boekhoudkundige onderdeel van de financiering, namelijk een post onvoorzien. Dat gaat over strategische meerwaarde, dat gaat over complementariteit, dat gaat echt over andere zaken dan, nou ja, nogmaals, deze financieel heel gebruikelijke constructie om een post onvoorzien op te nemen in een dergelijk krediet.

De **voorzitter**: Ja. Waarvan akte. Van der Wel tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké, voorzitter. Dus als ik de gedeputeerde goed begrijp, is het niet onderdeel van een onderhandelingsstrategie met derden om het financieringskrediet te verhogen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Op dit moment niet.

De **voorzitter**: De beraadslagingen over dit onderwerp zijn gesloten.

Stemming

De **voorzitter**: We gaan over tot de stemmingen. Oké. Ik kijk even rond of degenen die buiten deze zaal de bel hebben gehoord intussen de gelegenheid hebben gekregen om zich naar de zaal te bewegen. Ik kijk even naar de griffie, of we klaar zijn voor de stemmingen. Ik wil u verzoeken op uw plaats te gaan zitten. Ja, dan gaan we stemmen.

49/18 Ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken periode 19 april tot en met 23 mei 2018

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik stel als eerste aan de orde het ontwerpbesluit Lijst Ingekomen Stukken, bij u bekend onder 49/18, 19 april tot en met 23 mei 2018. Wenst iemand over het voorstel van de griffier tot afdoening stemming? Dat is niet het geval. Dan is het aangenomen.

34/18 Statenvoorstel Zienswijze op conceptbegroting Havenschap Moerdijk 2019

De **voorzitter**: Dan breng ik in stemming het bij stuknummer 34/18 ingediende amendement van de fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Het amendement is een opdracht en dus totaal geen zienswijze, en daarmee volledig, helemaal, compleet buiten de orde.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de SP.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Aan de orde is dan het voorstel zelve, 34/18, de zienswijze op de conceptbegroting. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Sluiting

De **voorzitter**: Dames en heren. Hiermee zijn we aan het einde van deze vergadering. Onze volgende Statendag is 29 juni. Ik wil u verzoeken uw sprekerspasjes te deponeren in de opvang bij de bodetafel. Ik groet nogmaals onze griffier Kirsten ten Cate, die meekijkt, wens u een fijn weekend en sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 15.34 uur de vergadering.